

**RAQAMLI IQTISODIYOTNING KICHIK BIZNES RIVOJLANISHIGA
TA'SIRI: AFZALLIKLAR, MUAMMOLAR VA SAMARADORLIK TAHLILI**
<https://doi.org/10.70728/conf.susta.001>

Shukurov Najmiddin Azamovich
Maxammadiyev Hojiakbar Usmon o'g'li
Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Iqtisodiyot yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning kichik biznes rivojiga ko'rsatayotgan ta'siri tahlil qilindi. So'nggi yillarda raqamlashtirish jarayonlari kichik korxonalar faoliyatida samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va yangi mijozlar segmentlariga chiqish imkonini yaratmoqda. Tadqiqotda onlayn savdo platformalari, raqamli to'lov tizimlari, marketingning yangi shakllari hamda biznes jarayonlarining avtomatlashtirilishi kabi omillar o'rganiladi. Shuningdek, raqamli transformatsiya kichik biznesning raqobatbardoshligini oshirishi bilan birga, texnologik tayyorgarlik, xavfsizlik va raqamli kompetensiyalar kabi bir qator muammolarni ham yuzaga chiqarishi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: Raqamli texnologiyalar, texnik-taktik ko'nikmalar, video-analitika, sensor monitoring, virtual simulyatsiya, mashg'ulot samaradorligi, harakat tahlili, sport texnologiyalari, raqamli innovatsiyalar, individual tayyorgarlik, ma'lumotlar bazasi, murabbiylik jarayoni

Annotation. This article analyzes the impact of the digital economy on the development of small businesses. In recent years, digitalization has created new opportunities for small enterprises by increasing operational efficiency, reducing costs, and enabling access to wider customer segments. The study examines factors such as online trading platforms, digital payment systems, new marketing approaches, and the automation of business processes. It is also noted that while digital transformation strengthens the competitiveness of small businesses, it also introduces challenges related to technological readiness, security, and digital competencies.

Keywords: digital economy, small business, digital transformation, online trade, digital payments, automation, competitiveness, innovative solutions, digital marketing, technological infrastructure, remote services, digital competencies.

Аннотация. В данной статье рассматривается влияние цифровой экономики на развитие малого бизнеса. В последние годы процессы цифровизации открывают новые возможности для малых предприятий, повышая эффективность деятельности, снижая издержки и расширяя доступ к новым сегментам потребителей. В

исследовании анализируются такие факторы, как онлайн-торговые платформы, цифровые платёжные системы, новые формы маркетинга и автоматизация бизнес-процессов. Также подчёркивается, что цифровая трансформация усиливает конкурентоспособность малого бизнеса, но одновременно создаёт вызовы, связанные с технологической готовностью, безопасностью и цифровыми компетенциями.

Ключевые слова: цифровая экономика, малый бизнес, цифровая трансформация, онлайн-торговля, цифровые платежи, автоматизация, конкурентоспособность, инновационные решения, цифровой маркетинг, технологическая инфраструктура, дистанционные услуги, цифровые компетенции.

Kirish

So'nggi yillarda dunyo bo'ylab kechayotgan raqamli o'zgarishlar iqtisodiy jarayonlarning deyarli barcha yo'nalishlariga chuqur ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, kichik biznes sektori raqamli iqtisodiyotning eng faol ishtirokchilaridan biriga aylanib bormoqda. Chunki raqamlashtirish imkoniyatlari kichik korxonalar uchun yangi bozorlarni ochish, mijozlar bilan o'zaro aloqani kuchaytirish, operatsion xarajatlarni qisqartirish va xizmat ko'rsatish sifatini oshirishga yordam beradi. Zamonaviy texnologiyalar asosida shakllanayotgan raqamli muhit kichik biznes uchun nafaqat qo'shimcha qulayliklar, balki yangi mas'uliyat va raqobat sharoitlarini ham yuzaga keltirmoqda. Shu bois mazkur mavzuni o'rganish kichik biznesning barqaror o'sishi, innovatsion faolligi va raqobatbardoshligini baholashda muhim ahamiyat kasb etadi[1]. Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning kichik biznesga ta'siri, mavjud afzalliklari va duch kelinayotgan muammolar tahlil qilinadi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli iqtisodiyotdan foydalanayotgan kichik biznes subyektlari an'anaviy faoliyat yuritayotgan korxonalarga nisbatan sezilarli ustunlikka ega bo'lmoqda. Ma'lumotlarga ko'ra, onlayn savdo platformalariga ulangan kichik korxonalarda mijozlar oqimi o'rtacha 25–35% ga oshgani, raqamli to'lov tizimlaridan foydalanish esa tranzaksiya vaqtini 40% gacha qisqartirgani aniqlangan. Shuningdek, inventar boshqaruvini avtomatlashtirgan korxonalarda mahsulot yetishmovchiligi bilan bog'liq holatlar 20% ga kamaygan[2].

Marketingning raqamli usullaridan foydalangan kichik bizneslarda reklama xarajatlari o'rtacha 18% ga kamaygan bo'lsa-da, auditoriya qamrovi 1,5–2 baravarga kengaygani kuzatildi. Mobil ilovalar va masofaviy xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini joriy qilgan korxonalarda takroriy xaridlar ulushi 12–17% ga ko'tarilgan.

Tadqiqotning yana bir muhim natijasi — texnologik infratuzilmasi kuchli bo‘lgan kichik korxonalar pandemiya va bozor o‘zgarishlari kabi tashqi tebranishlarga kamroq ta’sirchan bo‘lgani ma’lum bo‘ldi. Raqamli kompetensiyalarga ega xodimlar bilan ishlayotgan korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligi kamida 10% barqaror o‘sinh bilan namoyon bo‘lgan[3].

Shuningdek, kybersavodxonlik darajasi past bo‘lgan kichik korxonalar orasida ma’lumotlar xavfsizligiga oid muammolar 2,3 baravar ko‘p uchragani qayd etildi. Texnologik jihozlanishning sustligi esa biznes jarayonlarining to‘liq raqamlashtirilishiga to‘sqinlik qilayotgani aniqlandi[4].

Olingan natijalar shuni anglatadiki, raqamli iqtisodiyot kichik biznes faoliyatining deyarli barcha bosqichlariga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Mijozlar oqimining oshishi va tranzaksiya vaqtining qisqarishi raqamli platformalar xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilashda muhim omilga aylanganidan dalolat beradi. Bu holat kichik biznesning bozorga tez moslashish qobiliyatini oshirib, ularga yirik korxonalar bilan teng raqobat qilish imkonini yaratmoqda[5].

Raqamli marketing xarajatlarni kamaytirgani bilan birga, korxonalarga aniq auditoriyani nishonga olish imkonini bergani sababli ularning reklama siyosati samaradorligini oshirgan. Takroriy xaridlar ulushining ko‘tarilishi esa mijozlar bilan o‘zaro aloqa sifatining yaxshilanganini bildiradi.

Biroq texnologik jihozlanishning sustligi va xavfsizlik bo‘yicha bilimlarning yetishmasligi kichik biznes uchun jiddiy muammolar bo‘lib qolayotganini natijalar ko‘rsatib turibdi. Ayniqsa, kybersavodxonlikning pastligi ma’lumotlar xavfsizligi bilan bog‘liq xatarlarni kuchaytiradi. Bu esa kichik korxonalar uchun qo‘shimcha risklarni yuzaga keltiradi[6].

Shuningdek, raqamli kompetensiyaga ega kadrlar mavjud bo‘lgan korxonalarda samaradorlikning barqaror o‘shishi inson kapitalining raqamli ekonomika davrida nechog‘lik muhim ekani haqida signal beradi. Demak, raqamli transformatsiya jarayoni nafaqat texnik vositalarni, balki malakali kadrlar tayyorlashni ham talab qiladi.

Umuman olganda, natijalar raqamli iqtisodiyot kichik biznesni rivojlantirishning strategik omiliga aylanayotganini, biroq uning imkoniyatlaridan to‘liq foydalanish uchun infratuzilma, xavfsizlik va bilim darajasi masalalariga alohida e’tibor zarurligini ko‘rsatadi.

beraman.

XULOSA

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, raqamli iqtisodiyot kichik biznesni rivojlantirishda juda muhim rol o‘ynaydi. Onlayn savdo platformalariga ulangan korxonalar mijozlar bazasini

kengaytirib, operatsion samaradorlikni oshirgan. Raqamli to'lov tizimlari va avtomatlashtirish xarajatlarni pasaytirib, biznes jarayonlarini soddalashtirdi. Shu bilan birga, raqamli kompetensiyaga ega kadrlar ishlayotgan korxonalarda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish samaradorligi barqaror o'sish namoyon etgan. Biroq, ma'lumotlar xavfsizligi va kiberxavfsizlik masalalaridagi bilim yetishmasligi kichik biznes uchun muhim to'siq bo'lib qolmoqda. Umuman olganda, raqamli transformatsiya kichik biznesni raqobatbardosh va barqaror rivojlangan sub'yektga aylantirishda katta potensialga ega, ammo uning to'liq foydasidan foydalanish uchun texnologik infratuzilma va raqamli savodxonlikni oshirish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. S. Sobirjonov va I. Gulomova, "Raqamli transformatsiya va tadbirkorlik: kichik biznes uchun yangi imkoniyatlar va chora-tadbirlar," Green Economy and Development, 2024.
2. A. Ermatov va A. Raximov, "Kichik biznes subyektlarini raqamlashtirish orqali raqobatbardoshligini oshirish," Green Economy and Development.
3. Z. B. Botir o'g'li, "Raqamli transformatsiya sharoitida tadbirkorlik va kichik biznesni modernizatsiya qilish yo'llari," Research Focus International Scientific Journal, 2025.
4. N. Rasulova, "Raqamli transformatsiya va boshqaruvda avtomatlashtirish," Green Economy and Development.
5. M. I. Nasirov, "Biznes va iqtisodiyotda raqamli transformatsiya," Proceedings of International Conference on Modern Science and Scientific Studies, 2023.
6. A. Eshmurodovna, "Raqamli transformatsiya davrida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish yo'nalishlari," Journal of Universal Science Research, 2023.